

EU:n kilpailukykykompassi: haasteita ja mahdollisuuksia

Timo Miettinen
Helsingin yliopisto

Kilpailukykykompassin lähtökohtia

- Taustalla EU:n heikentynyt kilpailukyky suhteessa keskeisiin kilpailija-alueisiin (Yhdysvallat ja Kiina)
- Geopoliittisten jännitteiden paluu ja monenkeskisten instituutioiden heikkeneminen (esim. WTO)
- Alueellisten vapaakauppasopimusten merkityksen kasvu
- Vähähiiliseen talouteen siirtyminen
- Strategisten riippuvuuksien vähentäminen ja kyvykkyyksien kasvattaminen

Saksan ja Ranskan linjaerot

- **Saksa**: Sääntöpohjainen, sisämarkkinoiden kilpailu, vähäinen yhteisvastuu
- **Ranska**: Poliittinen ohjaus, suhdannepoliittiset ratkaisut, suurempi EU:n rooli
- EU:n elpymisrahasto 2020 (Saksa jousti yhteisvastuun suhteen)
- Strateginen autonomia noussut keskeiseksi tavoitteeksi
- Valtiontukien kasvanut rooli (Saksa ja Ranska tukevat teollisuutta aktiivisesti)

Draghin raportti

- **Keskeiset huolenaiheet**:
  - Sisämarkkinoiden epäoptimaalinen toiminta (erityisesti palvelut)
  - Pääomasijoitusten vähäisyys verrattuna USA:han
  - Digitalisaation hitaus, tutkimus- ja kehityspanostusten jääminen jäljelle
  - Korkeat energiakustannukset ja matala tuottavuus
- **Ratkaisuehdotukset**:
  - Investointien lisääminen (800 mrd € vuosittain, suurin osa yksityistä rahaa)
  - Pääomamarkkinoiden kehittäminen
  - EU-tason sääntelyn yksinkertaistaminen
  - Digitalisaation ja vihreän siirtymän vauhdittaminen

Kilpailukykykompassi

- **Strategiset painopisteet**:
  - Teollisuuspolitiikan uudistaminen
  - Teknologiaan ja digitalisaatioon panostaminen
  - Sääntelyn keventäminen ja investointien edistäminen
  - Vihreä siirtymä ja energiatehokkuus
- **Suomen kanta**:
  - Painottaa markkinaehtoisuutta ja tasapuolisia kilpailuolosuhteita
  - Tukee innovaatioiden ja digitalisaation edistämistä

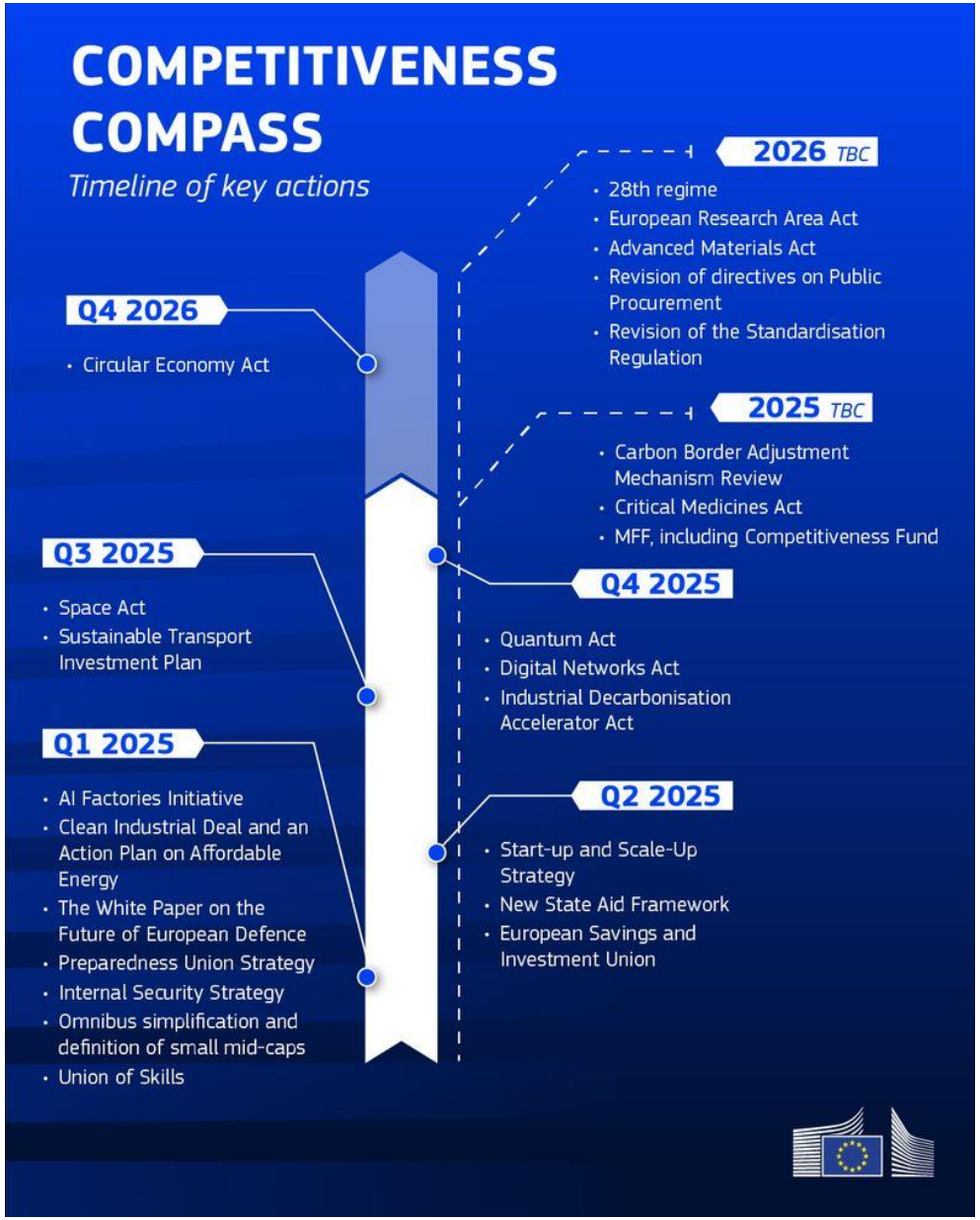

Ongelmakohtia

Komission kilpailukykykompassi on Draghin raporttia **vähemmän kunnianhimoinen** suhteessa EU-tason aloitteisiin, valtiontukijoustojen jatkuvuus keskiössä

Sääntelyn keventäminen tai yksinkertaistaminen on Suomen kannan keskiössä: ongelmana on myös **sääntelyfragmentaatio**.

Kilpailukykykompassi keskittyy pääasiassa innovaatioiden kaupallistamiseen ja skaalaukseen, mutta **perustutkimuksen merkitys ja riippumattomuus** jää vähemmälle huomiolle.